

anul 1761¹. Colonia de la Climăuți datează din anul 1783, când, la îndemnul ofițerului austriac Redange, un grup însemnat de lipoveni emigrează de la gurile Dunării (pe atunci în Imperiul Otoman) în Bucovina (pe atunci sub stăpânirea Austriei)². Tot din secolul al XVIII-lea datează Sfiștofca și Periprava, care ar fi fost fondate de lipoveni veniți de la Vilcov³. Probabil că tot din secolul al XVIII-lea datează și coloniile Jurilovca⁴ și Slava-Rusă⁵. Pentru celelalte colonii lipovenesti nu dispunem decât de atestări din secolul al XIX-lea.

Este de menționat însă că în unele cazuri vechimea reală a unui grai poate fi considerabil mai mare decât aceea care rezultă din calcularea timpului ce s-a scurs de la prima atestare în documentele istorice a populației respective pe teritoriul R.P.R. O ilustrare în acest sens este, de pildă, colonia lipovenească de la Ghindărești. Acum un secol această licalitate încă nu exista : ea a fost înființată în deceniul al 8-lea al secolului al XIX-lea, de emigranți din Rusia. Dar, cu toate că satul are la noi o vechime de numai vreo nouă decenii, graiul rus de aici este cu mult mai vechi : întemeietorii localității au venit aici din satul Ploskoie, raionul Velikomihailovsk, regiunea Odesa, unde populația, formată din starovierți, s-a stabilit, la rîndul ei, acum mai bine de două secole. Așadar, vechimea graiului rus de la Ghindărești trebuie stabilită în funcție de momentul când întemeietorii satului Ploskoie au emigrat din guberniile centrale ale Rusiei în regiunea Odesa⁶.

3. Graiurile sîrbocroate

Graiurile sîrbocroate din Republica Populară Romînă sînt concentrate în regiunea Banat.

De cel mai mare interes pentru dialectologia sîrbocroată și pentru slavistică în genere este, fără îndoială, grupul de localități cunoscut sub numele de „satele carașovene” : *Carașova, Nermet, Clocotici, Lupac, Vodnic, Rafnic*, — toate în raionul Reșița. Acad. Emil Petrovici a scris în 1935 cunoscuta monografie „Graiul Carașovenilor”, pe baza unei anchete efectuate în localitatea Carașova.

Întrucît nu dispunem de date din izvoare mai noi, vom arăta, în ordinea descrescîndă a populației, care sînt principalele localități din Banat în care localnicii, cu prilejul primului recensămint general al populației din Romînia (1930), au declarat că au ca limbă maternă un grai sîrbocroat : *Timișoara, Moldova-Veche, Sîmpetru-Mare, Diniaș, Sînmartinul-Sîrbesc, Variaș, Socol*,

¹ Al. P. Arbore în *Așezările...* se referă la cartea lui Joseph Boscovici *Voyage de Constantinople en Pologne* (p. 161), unde se menționează că la Sarichioi erau în acel timp 150 de creștini care par a fi fost lipoveni. (Călătoria a avut loc în anii 1761—1762). Cf. și DG, vol. V, p. 314.

² Vezi N. Docan, *Explorațiuni austriace pe Dunăre*, București, 1914, p. 42 : „... în octombrie 1783 trecută prin Iași la Cernăuți doi delegați care arătau generalului Enzenberg că 2000 de familii lipovenesti ar fi gata să se mute în Austria; împăratul le primi rugămintea, încuviințîndu-le felurite înlesniri”.

³ Vezi DG, vol. IV, p. 679.

⁴ Vezi DG, vol. IV, p. 19.

⁵ Vezi DG, vol. V., p. 423. De altfel, în *Marele dicționar geografic al Romîniei* se dau informațiuni sumare și despre lipovenii din aproape toate celelalte localități menționate aici.

⁶ Vezi, despre graiul rus al populației din Ploskoie, M. Tihomirova, *Южновеликорусский говор на территории Одесской области*, Autoreferat, Kremenet, 1955, p. 3, 5.